

Hịch gọi đồ của vua Quang Trung

15:41', 10/12/ 2004 (GMT+7)

Hồi cuối thế kỷ 18, con đường thiên lý từ Bắc vào Nam đi qua sông Đại Nài (thuộc phủ Thạch Hà, Nghệ An) chưa phải đã được lựa chọn, rải nhựa và đi qua Cầu Phủ như quốc lộ số 1 bây giờ. Bến đò Đại Nài buổi đó nằm ở cuối xã Thạch Hòa hiện nay, cách thị xã Hà Tĩnh khoảng 3 kilômét về phía Đông Nam.

Sông ở đó rộng hơn nhưng hai bên bờ là bến cát, dễ qua lại. Đó cũng là nơi đường Thiên Lý đi qua. Thưở ấy trên khúc sông này có làng thủy cư gọi là Vạn Nài và hai bên bờ cư dân đã đông đúc.

Những kết quả khảo sát, nghiên cứu trong thời gian gần đây đã làm rõ cho vị trí bến đò Đại Nài trên con đường Thiên Lý và đặc biệt còn phát hiện thêm một tài liệu lịch sử quan trọng liên quan đến cuộc hành quân thần tốc của vua Quang Trung từ kinh đô Phú Xuân tiến ra Bắc đại phá quân Thanh (cuối năm 1788-xuân Kỷ Dậu 1789). Cụ Dương Lung, đảng viên từ thời kỳ 1930-1931 ở xã Thạch Khê, huyện Thạch Hà đã cung cấp một văn bản chữ Nôm từ trước để lại chép nguyên văn *Hịch gọi đồ*, tương truyền là của vua Quang Trung ban bố trong một đêm cuối tháng 12 năm 1788 khi đại quân qua bến đò Đại Nài.

Ngang thiên chi tường

Bùng binh chi quân

Khẩn đáo Bắc Hà

Tảo trừ Thanh tặc

Đại binh chi tể tựu giang biên

Yếu đắc tốc hành cấp hạn

Sở tại chi quan,

Giang biên chi dân

Tốc bát giang thuyền,

Giải thanh bề bề bộn bộn

Bắt lại tức trăm trăm, thu tru,

Tư truyền.

Tạm dịch:

Tướng ngang trời,

Quân trùng điệp,

Phải kịp đến Bắc Hà.

Để quét sạch quân Thanh

Tất cả đã đến sát bờ sông

Cần đi ngay cho kịp.

Quan sở tại.

Dân hai bên bờ sông,

Nhanh chèo thuyền đến,

Chuyển kịp quân sang cho khỏi bề bộn.

Ai chống lại sẽ bị chém đầu.

Nay truyền.

Ký ức lịch sử của nhân dân quanh vùng còn truyền lại rằng khi ấy, các con thuyền của Vạn Nài, của thương nhân quanh thị xã và các thuyền ba lá, thuyền nan dự phòng từ mỗi gia đình đều được hạ thủy, hối hả qua lại trên một khúc sông dày như mắc cửi.

Với *Hịch gọi đồ*, chúng ta có thêm một cứ liệu lịch sử để hiểu rõ hơn về con đường, và nghệ thuật hành quân thần tốc của vua Quang Trung cũng như sự hưởng ứng kịp thời và nồng nhiệt của nhân dân các miền khi quân sĩ Tây Sơn hành quân qua, những yếu tố quyết định đến thắng lợi chói lọi của cuộc kháng chiến chống giặc Thanh cuối thế kỷ 18.

. Theo Quân đội nhân dân